

Menettelyohjeet opiskelun vilppitapausten varalle

Koulutuksesta vastaava vararehtori hyväksynyt 19.11.2021

Tausta, tarkoitus ja soveltamisala

LUT-yliopisto on sitoutunut kaikessa toiminnassaan noudattamaan eettisiä ja vastuullisia toiminta-periaatteita¹. Tutkimus- ja opetustoiminnassa keskeisenä ohjenuorana on Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) ohje ”Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa”². Tässä ohjeessa kuvataan huonon tieteellisen käytännön ja vilpin välistä eroa.

Tämän ohjeen tarkoituksena on kuvata tieteelliseen käytäntöön ja sen opiskelun yhteydessä tapahtuvaan loukkaamiseen liittyviä käsitteitä ja prosesseja LUTissa. Ohje ulottuu kaikkeen LUTissa tapahtuvaan opiskeluun ja vilppiepäilyjen tutkintaan. Sitä sovelletaan silloin, kun vilppiepäilyä ei tutkita TENKin HTK-prosessin mukaisesti.

Hyvä ja huono tieteellinen käytäntö

Hyvä tieteellinen käytäntö on tiedeyhteisön toimintanormisto, jolla varmistetaan se, että tieteellinen tutkimus on luotettavaa ja eettisesti hyväksyttävää ja tuottaa uskottavia tuloksia. Hyvän tieteelliseen käytäntöön kuuluvat keskeisesti mm. rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyössä ja tutkimuksen raportoinnissa; luotettavien ja eettisesti kestävien menetelmien käyttäminen; toisten tutkijoiden työn huomioiminen asianmukaisella tavalla sekä pidättäytyminen sellaisista päätöksistä tai toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa tutkimuksen puolueettomuuden. Tarkempi kuvaus hyvästä tieteellisestä käytännöstä löytyy esimerkiksi TENKin HTK-ohjeesta².

Tässä ohjeessa termillä huono tieteellinen käytäntö viitataan sekä osaamattomuudesta johtuvaan hyvän tieteellisen käytännön periaatteiden noudattamatta jättämiseen että viitsimättömyydestä johtuvaan piittaamattomuuteen. Huono tieteellinen käytäntö ei sisällä hyötymistarkoituksessa tehtyjä (tai tekemättä jätettyjä) toimenpiteitä, jotka kuuluvat tässä ohjeessa opiskeluvilpin piiriin.

Hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta vastaa jokainen opiskelija itse. Yliopiston tehtävänä on toisaalta huolehtia siitä, että opiskelija saa hyvän tieteellisen käytännön omaksumisessa tarvitsemansa tuen, toisaalta valvoa sitä, että opiskelijat noudattavat hyvää tieteellistä käytäntöä eivätkä tee opiskeluvilppiä. Hyvän tieteellisen käytännön noudattamiseen liittyviä ohjeita löytyy mm. LUTin opinnäyteohjeesta ja Yliopisto-opiskelun eettisistä pelisäännöistä. Aihetta käsitellään myös monilla tiedonhakuun, tutkimusmenetelmiin, kirjoittamiseen ja opinnäytteen tekemiseen liittyvillä opintojaksoilla.

Prosessi huonon tieteellisen käytännön havaitsemisen jälkeen

Kun opettaja havaitsee huonoa tieteellistä käytäntöä, tulee asia aina ottaa mahdollisimman pian puheeksi opiskelijan kanssa. Teon tahallisuus tulee selvittää, sillä siitä riippuu seuraako asiasta ohjauksellisia toimenpiteitä vai vilppiepäilytutkimus. Jos opiskelija tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää teosta seuraavan hyvän tieteellisen käytännön loukkaus, lähdetään tekoa tutkimaan vilppiepäilyinä, jonka selvitysprosessi on kuvattu seuraavassa kohdassa.

¹ LUT Code of Conduct (approved 9.9.2011, updated 23.3.2012)

² Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Saatavissa sähköisesti: http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf [vierailtu 18.6.2013]

Jos opiskelija on tehnyt tekonsa vilpittömällä mielellä, on syytä selvittää, mistä teko on johtunut (esim. väärinymmärrys tai epätietoisuutta tehtävän vaatimukseen liittyen, huono lähdeviittaustekniikka, tottuminen erilaiseen toimintakulttuuriin tms.) ja ohjata häntä sen mukaisesti toimimaan oikein. Vilpittömällä mielellä toiminutta opiskelijaa ei tule ensisijaisesti rangaista virheestä, mutta opettajan tulee vaatia huonojen käytänteiden korjaamista ennen opintosuorituksen arvostelua.

Opiskeluvilppi

Tässä ohjeessa opiskeluvilpillä tarkoitetaan epärehellistä tekoa tai keinoa opintosuorituksen arvostelijan erehdyttämiseksi³. Epärehellisenä keinona voidaan pitää myös jonkin asian tarkoituksellista tekemättä jättämistä tai muuta törkeää piittaamattomuutta hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Opiskeluvilppiä ovat mm⁴:

- **Tenttililppi:** sääntöjen vastainen toiminta tenttitilanteessa; tentin teettäminen toisella tai tekeminen toisen puolesta
- **Oppimistehtävään liittyvä vilpillinen toiminta:** tehtävään liittyvien tulosten sepittäminen tai vääristely; kielletyn yhteistyön tai ulkopuolisen avun käyttäminen tehtävän tekemisessä; vapaamatkustajuus ryhmätyössä
 - Harjoitustyössä, kandidaatintyössä yms. työ palautettu tarkastettavaksi ja sitä ei opettajan pyynnöistä huolimatta ole korjattu LUTin ohjeiden tai hyvän tieteellisen käytännön mukaiseksi tai kyseessä on törkeä tai toistuva plagiointi.
 - Diplomityöt ja pro gradut: työ palautettu lopulliseen tarkastukseen ja se sisältää LUTin ohjeiden tai hyvän tieteellisen käytännön vastaisuuksia. Työ on palautettu lopulliseen tarkastukseen, kun arvostelua anotaan eli 1 B -lomake tai vastaavat tiedot jätetty.
- **Plagiointivilppi:** tahallinen plagiointi; törkeä piittaamattomuus tieteellisen viittaamisen käytännöistä
- **Valehteleminen, väärentäminen ja oleellisen tiedon kertomatta jättäminen:** esim. vilpillinen vertaisarviointi, läsnäolotiedon väärentäminen, lisäajan pyytäminen väärin perustein jne.
- **Opintosuorituksen arvioijaan vaikuttaminen tai sen yritys:** esim. lahjonta, painostus, uhkailu, kiristäminen
- **Häirintä ja sabotaasi:** muiden opiskelijoiden opintosuorituksen haittaaminen esim. häiritsemällä tenttitilaisuutta tai tuhoamalla tai varastamalla toisten töitä

Prosessi vilppiepäilyn havaitsemisen jälkeen

Oppimistehtävän tekeminen hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti on osa arviointiprosessia. Jos kyseessä on opiskelijan ensimmäinen vilppiepäily, opettajalla on oikeus arvostella vilpillisesti tehty tehtävä tai muu suoritus hylätyksi, jos hän harkitsee sen riittäväksi seuraamukseksi kokonaistilanne huomioiden. Ennen hylätyksi arvostelemista opettaja ilmoittaa asiasta opiskelijapalveluiden päällikölle, joka tarkistaa opiskelijan mahdolliset aikaisemmat vilppitapaukset. Opettajalla on kuitenkin aina oikeus aloittaa varsinainen vilppiselvitysprosessi harkitessaan sen tarpeelliseksi ja opiskelijan toisesta vilpistä se aloitetaan aina. Opiskelijalla on oikeus vaatia vilppiselvitysprosessia, jos opettaja on hylännyt tehtävän tai muun suorituksen vilpin takia.

Seuraavassa on kuvattu vilppiselvitysprosessin eteneminen vilppiepäilyn havaitsemisesta päätöksen tiedoksi antamiseen.

³ Määritelmä perustuu Kari Silpiön (2012) pro gradu -tutkielmassa tehtyyn käsitteanalyysiin. Silpiö, K. 2012.

Opiskeluvilppi ja plagiointi korkeakoulujen opintosuorituksissa. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto.

⁴ Jäsennys perustuu mukailien Silpiön (2012) pro gradu -tutkielmaan

Vilpin havaitseminen ja ilmoittaminen:

1. Opettaja, opinnäytetyön ohjaaja tai tentinvalvoja havaitsee epäillyn vilpin.
2. Asiasta ilmoitetaan opiskelijapalveluiden päällikölle. Selvityksessä ilmoitetaan, mistä opintojaksoista on kyse, ajankohta, rikkomus, tapahtumakuvaus ja ilmoittajan yhteystiedot.

Asian selvittäminen ja päätöksen valmistelu

3. Opiskelijapalveluiden päällikkö selvittää mitä on tapahtunut ja miksi
 - Opiskelijaa kuullaan kirjallisesti
 - Ilmoituksen tekijältä tai muilta tahoilta pyydetään tarvittaessa lisätietoja
4. Päätöksen valmistelu
 - Tentit, harjoitustyöt, kandidyt: opiskelijapalveluiden päällikkö konsultoi tarvittaessa lakimiestä ja luonnostelee päätöksen rehtorin allekirjoitettavaksi.
 - Diplomityöt ja pro gradut:
 - i. Päätöksen valmistelu samalla tavalla kuin kandidoissa. Jos opiskelija niin kirjallisesti toivoo, käsitellään hyväksymättömiä diplomitoita ja pro graduja koskevat vilppiepäilyt TENKin ohjeen mukaisessa prosessissa. Vain yksi työ voi olla arvostelussa kerrallaan, joten jos TENKin prosessissa on työ, ei uutta voi jättää sisään.

Päätöksen tekeminen ja tiedoksi antaminen

5. Päätöksen tekeminen ja mahdollisen rangaistuksen määrääminen
 - Erottaminen, josta päättää hallitus
 - Kirjallinen varoitus, josta päättää rehtori
 - Rangaistuksen lisäksi vilpillisesti tehty tehtävä arvostellaan hylätyksi
 - Ei rangaistusta, josta päättää rehtori
 - Em. lisäksi rehtori voi antaa huomautuksen, jos rike katsotaan vähäiseksi
6. Opiskelijapalveluiden päällikkö antaa päätöksen tiedoksi opiskelijalle ja päätös tallennetaan yliopiston asianhallintajärjestelmään.
 - Päätöksen jakelu LUTin sisällä rehtori, lakimies, yksikön akateeminen johtaja, koulutusohjelmasta vastaava henkilö, vastuuopettaja/-professori ja opiskelijapalveluiden päällikkö.
 - Jos kyseessä ulkomainen opiskelija, jakelu lisäksi opinto- ja kansainvälisten asioiden johtajalle ja jos kyseessä vaihto- tai DD-opiskelija, jakelu kotiyliopistoon.